

SCIENCE TIME

SHE'RIY TARJIMA MUAMMOLARI

Sapayeva Feruza Davlatovna

*Nukus DPI O'zbek adabiyoti
kafedrası professorı v.b., filologiya fanlari
bo'yicha falsafa doktori (PhD).*

E-mail: feruzasapayeva86@gmail.com

Annotatsiya: *Mazkur maqolada Maxtumduli she'rlarining o'zbekcha tarjimalaridagi tarjima muammolari, tarjimonlar mahorati va nuqson-kamchiliklari, tarjima g'alizliklari talqin qilindi. Xususan, Maxtumduli she'rlarining aslyatda va tarjimada shakl-mazmun mushtarakligi, tarjimonlarning so'z tanlash va qo'llash mahorati tahlil qilinib, badiiy tarjimada so'zning mavqei, tasmollab tarjima qilish masalalari xususida bahs yuritiladi.*

Kalit so'zlar: *Maxtumduli, she'r, tarjima, turkman tili, o'zbek tili, mazmun, ma'no, tarjimon.*

Аннотация: *В данной статье рассматривается проблемы перевода узбекских переводах стихов Махтумкули, мастерство и недостатки переводчиков, переводческие ошибки. В частности, анализируется общность формы и содержания стихотворений Махтумкули в оригинале и в переводе, мастерство выбора и употребления слов переводчиками, обсуждаются место слова в художественном переводе и вопросы образного перевода.*

Ключевые слова: *Махтумкули, стихотворение, перевод, туркменский язык, узбекский язык, содержание, смысл, переводчик.*

Annotation: *In this article, the problems of translation in the Uzbek translations of Makhtumquli's poems, the skills and shortcomings of the translators, and translation errors were interpreted. In particular, the commonality of form and content of Makhtumquli's poems in the original and in the translation, the skill of choosing and using words of the translators is analyzed, the position of the word in literary translation and the issues of figurative translation are discussed.*

Key words: *Mahtumkuli, poem, translation, Turkmen language, Uzbek language, meaning, translator.*

KIRISH.

“Ma'lumki, turkman tili turkiy tillarning janubi-g'arbiy (o'g'uz) gruppasiga taalluqli til hisoblanadi. O'zbek tili esa turkiy tillarning qarluq gruppasiga xos. Bu ikki til vakillari asrlardan beri bir-birlari bilan yonma-yon, bir xil moddiy-madaniy, siyosiy-tarixiy sharoitda yashab kelishgan. Shu sababli ularning tillarida umumturkiy leksik-grammatik xususiyatlar ko'p uchraydi”. [5] Tarjimon ikki til o'rtasidagi bu imkoniyat va qulayliklardan mahorat bilan foydalangan. Buning ustiga, xorazmlik bo'lgani, “Xorazm o'zbeklari tili turkman tiliga boshqa o'zbek shevalariga nisbatan ancha yaqin”ligi unga yanada qo'l kelgan. U amalga oshirgan

SCIENCE TIME

ko'pchilik tarjimalarning asliyatga monand jaranglashi shundan. Lekin o'zbek va turkman tillarining "o'ziga xos xususiyatlari ham mavjudki, bu xususiyatlar badiiy asar tarjima qilinayotgan vaqtda yaqqol ko'zga tashlanadi. Chunki yaqin tillar lug'at boyligida shaklan bir xil, mazmunan esa yiroq, hatto butkul boshqa ma'no anglatuvchi so'zlar ham anchagina bor. Mazkur so'zlar tekstni o'girish davomida tarjimonni yanglishtiradi va asl nusxa matnidan tarjimaga ko'chib o'tishi mumkin. Bunda esa tarjima muqarrar buziladi, chunki mutarjimni yanglishtirib tarjima tekstiga kirib qolgan so'z originaldagi vazifani tarjimada bajarmasligi ustiga, noo'rin qo'llanganligini boisdan mantiqiy uzviylik hamda badiiy mukammallikka putur yetkazadi". [5] J.Sharipovni, asosan ana shu shaklan o'xshash, ammo mazmunan bir-biriga zid so'zlar – soxta ekvivalentlar chalg'itgan: u tarjimalarida yo'l qo'ygan xato-kamchiliklarning katta qismi shunday "aldoqchi so'zlar" hissasiga to'g'ri keladi.

METODLAR.

Tarjimashunoslikda "tarjimonning soxta do'stlari", "yolg'onchi so'zlar", "aldoqchi so'zlar" nomlari bilan yuritiladigan soxta ekvivalent degan tushuncha mavjud. "Shaklan o'xshagani bilan ma'nolari bir-biridan jiddiy farq qiladigan so'zlar soxta ekvivalentlar deb qabul qilingan". [4] Bu tushuncha XIX asr oxirlarida ilk bor tilga olinadi. XX asr boshlarida jiddiy o'rganila boshladi.

Fransuz lug'atshunoslari M.Kesler va J.Derokini birinchi marta "Inglizcha-fransuzcha tarjimonning aldoqchi do'stlari" degan lug'at tuzgan edilar. Keyinchalik bu til hodisasini ifoda etish uchun boshqa terminlar ham paydo bo'ldi. "Tillararo omonimlar", "tillararo analogizmlar", "ohangdosh so'zlar", "aldoqchi so'zlar" va boshqalar shular jumlasidandir. [3] O'zbek tarjimashunosligida ulardan "aldoqchi so'zlar" termini o'zlashdi deyish mumkin.

Shuningdek, mazkur muammoning ba'zi qirralari M.F.Rilskiy, V.V.Akulenko, K.Quramboev, M.Bozorov, Z.Isomiddinov, M.Taylaqova va M.Saparov, J.Yusupov, K.Tashanov va ushbu maqola muallifining ilmiy tadqiqot ishlarida o'rganilgan.

SCIENCE TIME

Rus olimi V.V.Akulenko bunday shaklan o'xshash, lekin mazmunan farqli so'zlarni "tillararo omonimlar" va "tillararo paronimlar"ga ajratadi. [4] Tillararo omonimlarga "shaklan o'xshash, ammo ma'nolari har xil so'zlar", tillararo paronimlarga "so'zlarning talaffuzdagi tasodifiy o'xshashligi" kiradi. [4] Tilshunos olimlar M.Taylaqova bilan M.Saparov Maxtumquli she'rlarining Jumaniyoz Sharipov tomonidan amalga oshirilgan tarjimalarini ayni shu tasnif asosida tekshiradilar. [6] Tarjimashunos Z.Isomiddinov ular qatoriga yana "tusmol ekvivalentlar" degan tushunchani qo'shadi. Olimning yozishicha, yaqin turkiy tillardan "tarjima asarlari matnidagi xato va nuqsonlarning o'ndan to'qqiz qismini "soxta ekvivalentlar"ga o'xshagan, aslida esa – agar shunday atash mumkin bo'lsa – "tusmol ekvivalentlar" tashkil qiladi". [7] E.Ochilov bu tasnifni ma'qullab, Maxtumquli she'rlari tarjimasi tahliliga bag'ishlangan maqolasida M.Ahmad tarjimasidan "tusmol ekvivalentlar"ga bir misol ham keltirib o'tadi. [5] Ma'lum bo'ladiki, soxta ekvivalentlar, paronimlar va tusmol ekvivalentlar mavjud. Albatta, *soxta ekvivalentlar, tarjima muammolari* bo'yicha bir qator tadqiqotlar amalga oshirilgan. Jumladan, Maxtumquli she'rlari tarjimasidagi soxta ekvivalentlar ham J.Sharipov tarjimasi misolida o'rganilgan. J.Sharipov tarjimalarining muvaffaqiyatini ta'minlagan asosiy omil aslida *o'zbek va turkman tillari o'rtasidagi o'zaro mushtaraklik* hisoblanadi.

TADQIQOT NATIJALARI.

O'zbek va turkman tillaridagi shaklan o'xshash, ammo mazmunan turli ma'nolarni anglatgan leksik birliklar tarjimonni ko'p o'rinlarda chalg'itadi. Tarjimon Maxtumquli asarlarini o'zbek tiliga ag'darar ekan, turkiy tillar guruhiga mansub bo'lgan o'zbek va turkman tillarinnig mushtarak tomonlariga (fonetik-morfologik, leksik xususiyatlari) ko'proq tayanib, ko'p miqdordagi so'zlarning shakldagi o'xshashligiga asoslanib, so'zma-so'z tarjimaga zo'r bergan. Natijada shoir she'rlarining ma'nosiga putur yetgan.

Ma'lumki, turkiy tillarda "qo'l" so'zi "el", "al" tarzida ishlatiladi. Lekin "al" turkman tilida ko'p ma'noli bo'lib, 1) *hiyla, makr*, 2) *och qizil rang*, 3) *jin, ajina*,

SCIENCE TIME

yovuz ruh kabi ma'nolarda qo'llanadi. "Qo'l" so'zi esa "el" shaklida yoziladi. J.Sharipov makr-hiyla ma'nosidagi "al" so'zini "Chilim" she'ri tarjimasida "qo'l" deb tushunadi: "Ал билен алдан сени хер дем өзиге зар эдер" – "Qo'l bilan aldab seni, har dam o'ziga zor etar". Bu xatoning kelib chiqish sababini M.Taylaqova va M.Saparovlar shunday izohlaydilar: "Xorazmda o'zbek adabiy tilidagi "qo'l" so'zini "al" so'zi bilan ifoda etiladi. Xorazmcha "al" turkman tilida "el" orqali ifodalanadi. Tarjimon xorazm shevasidagi "al"ga o'xshash bo'lgan turkmancha "al" ni "qo'l" deb noto'g'ri o'qiydi va Maxtumquli aytmoqchi bo'lgan fikrni buzib tarjima qiladi. Shakliy o'xshashlik tarjimonga pand bergan" (5). O'z navbatida, turkman tilidagi "el" so'zi o'zbek tilida – "xalq, yurt" ma'nosida keladi. Binobarin, bu so'zni aynan qoldirish o'zini oqlamaydi: "Нэгэх худаийм эл мутар" – "Nogoh Xudoyim el tutar".

"Ko'rinar" she'ri tarjimasida J.Sharipov "гаррын" – "qarib" so'zini "g'arib" deb adashadi.

Maxtumqulida:

*Серинден думани гитмез,
Эйям гечин, ере батмас,
Гаррын галмаз, өлмез, йитмез,
Горганлы даглар, гөрүнер. [1]*

J.Sharipov:

*Boshidan tumani ketmas,
Ayyom o'tib, yerga botmas,
G'arib qolmas, o'lmas-yitmas,
Qo'rg'onli tog'lar ko'rinar.*

"Deydi: "Xabar yo'q sizdan" she'ri tarjimasida M.Kenjabek shunday xatoga yo'l qo'ygan: "Дийди: "Гаррын чөкесен" – "Dedi: "G'arib, cho'karsan". Holbuki, bu yerda "qarib cho'karsan" bo'lishi kerak. Chunki turkman tilida "qarimoq" bilan bog'liq so'zlar ikki "r" harfi bilan yoziladi: "гарры", "гаррылык", "g'arib" so'zi esa bitta "r" bilan: "гарын". M.Ahmad bu iborani

SCIENCE TIME

to'g'ri tarjima qilgan: “Dedi: “*Qarrib cho'karsan*”. Lekin uning turkmanchaga taqlidan ikkita “r” ishlatishi noto'g'ri.

Turkman tilida “yoz” so'zi “bahor” ma'nosida keladi, yozning o'zi esa *tomus* deyiladi. Lekin Maxtumquli tarjimonlarining barchasi bu so'zning ma'nosi ustida o'ylab ham o'tirmay, o'zini qo'llab ketaveradilar. Holbuki, E.Ochilov to'g'ri yozganidek, “*Йигитлик – эгленмез яздыр*” misrasini M.Ahmad kabi “*Yigitlik to'xtamas yozdir*” deb emas, balki “*Yigitlik – qaytmas bahordir*” deb tarjima qilish kerak”. [5]

Chunki yoshlik *bahorga* qiyoslanadi, *yozi* – o'rta yoshlikka to'g'ri keladi. Binobarin, J.Sharipov tarjimasida “*Магтымгулы, йигитлик бир яз гөрнер*” misrasining “*Maxtumquli, yoshlik bir yoz ko'rinar*”, – deb o'girilgani, to'g'rirog'i, “yoz”ning aynan o'tkazilgani shoir fikrining o'zgarishi – buzilishiga sabab bo'lgan. Ayni xato A.Jumayev va J.Zulpiyevlar tarjimasida ham takrorlangan: “*Maxtumquli, yigitlik bir yoz kabi*”. Mana bu misra tarjimasida ham “yoz”ning aynan qoldirilishi o'zini oqlamagan: “*Чахар насла баудыр яз*” – “*To'rt faslga boshdir yoz*”. Yilning boshi – bahor, binobarin, barcha, fasllarning boshi ham u. J.Sharipov yana “*Нейсансыз, небатсыз нисче язлар бар*” misrasini “*Yomg'ursiz, giyohsiz necha yozlar bor*” deb tarjima qiladi. Mantiq esa bu yerda *yozi*ni yemas, *bahorni* taqozo qilayapti: *yomg'ir yog'is'hi* ham, *giyoh ko'karishi* ham *bahorga* xos. Qolaversa, bu yerda nayson tilga olinayaptiki, u “*suryoniy taqvimini bo'yicha aprel oyiga to'g'ri keladigan 4-oy nomi*”. Demak, nayson – o'rta bahorda, aprel oyida *yog'adigan yomg'ir*.

Maxtumqulida:

*Бахарда ашылан реңбе-рең гүллер,
Бир насыл ашылар – яза мыхмандыр.*

J.Sharipov tarjimasida:

*Bahorda ochilgan rang-barang gullar
Bir fasl ochilar, yozga mehmondir.*

SCIENCE TIME

O‘z-o‘zidan savol tug‘iladi: “Nega yendi bahorda ochilgan gul yozga mehmon bo‘lar ekan?” U yozgacha boradimi-yo‘qmi? Bahorda ochilgan gul bahorga mehmon-da.

Asl nusxada *baxar* va *yaz* bir faslning ikki xil nomi. Tarjimada esa *bahor* va *yoz* boshqa-boshqa fasl nomlari bo‘lib qolgan.

Albatta, tarjima qonuniyatlari muayyan so‘zga yopishib olishni, uni aynan tarjima tiliga o‘tkazishni talab qilavermaydi, zarur holatlarda yon berishlar, chetga chiqishlarga ham yo‘l qo‘yadi. Jumladan, she‘riy tarjimada vazn va qofiya talabi bilan ba‘zida so‘zlar o‘zgartiriladi, faqat ma‘noning oyog‘ini osmondan keltirmasa bas.

Yana so‘z urg‘usi bor, ma‘no urg‘usi bor. Urg‘u so‘zga tushsa, uni tarjimada ham albatta aks ettirish kerak. Lekin urg‘u ma‘noga tushsa, asosiy e‘tiborni ma‘noni chiqarishga qaratib, so‘zni o‘zgartirish, ba‘zida hatto tushirib qoldirish mumkin.

Demak, aynan *bahor* emas, umuman, fasllarning biri ma‘nosida kelsa, *yozni yoz* deb ham tarjima qilsa, xato bo‘lmaydi. Lekin konkret faslni ifodalab kelganda, uni aslicha qoldirish ma‘noning o‘zgarishi yoki buzilishiga sabab bo‘ladi.

Ma‘lumki, “*gap*” ma‘nosidagi “*so‘z*” bor, fors-tojikchadan kirgan “*yonish-kuyish*” ma‘nosidagi “*so‘z*” bor. Turkman tilida birinchisi – *cəz*, ikkinchisi – “*coz*” shaklida yoziladi. Lekin tarjimonlar ko‘pda buni farqlab o‘tirmaydilar, asosan, “*gap, nutq*” ma‘nosidagi “*so‘z*” deb tushunadilar. Misol uchun, J.Sharipov “*Соран болса, сынам ичре сузлар бар*” misrasini “So‘rar bo‘lsa, siynam ichra so‘zlar bor” deb tarjima qiladi. Aslida “So‘rar bo‘lsa, siynam ichra o‘tlar bor” deb tarjima qilish kerak edi. M.Ahmad esa “*so‘z*” ma‘nosidagi “*səz*”ni “*soz*” (musiqa asbobi) deb talqin qiladiki, “*soz*” turkmanchada “*saz*” shaklida yoziladi: “*Жошар сен, хер сөзи нейда едер сен*” – “Jo‘sharsan, har sozni paydo etarsan”. M.Kenjabek esa “*yonish-kuyish*” ma‘nosidagi “*suz*” so‘zini “*so‘z* tarzida berib, matn osti havolasida izoh beradi.

SCIENCE TIME

Turkmanchada “хатыра” – hurmat, obro‘-e‘tibor, shon-sharaf ma‘nolarini bildiradi. Bundan bexabar M.Kenjabek uni “xotir” deb oladi. Natijada asliyat mazmuni buziladi: “Гачар агаң, иниң, болмаз хатыраң” misrasining mazmuni “Og‘a-ining qochar, hurmating qolmas” bo‘lib, uni “Qochar og‘ang, ining, bo‘lmas xotiring” deb tarjima qiladiki, bundan “Og‘a-ining sendan qochib, eshushingni yo‘qotasan” degan ma‘no kelib chiqadi. Ushbu misrani J.Sharipov ham (“Qochar og‘a-ining, bo‘lmas xotirang”, A.Jumayev va J.Zulpiyevlar ham shunday tarjima qilishgan (“Qochar og‘a-ining, bo‘lmas xotiring”. Ma‘lum bo‘ladiki, uchala tarjima ham asliyatga muvofiq emas va to‘rtinchi tarjimaga ehtiyoj mavjud.

“Герумсуз” – turkman tilida “yaxshi tarbiya ko‘rmagan, odobsiz” degani. Binobarin, uni muvofiq tarzda “ko‘rimsiz” tarzida tarjimaga o‘tkazish xato. Chunki “ko‘rimsiz” – o‘zbek tilida “xunuk, ko‘rksiz, qaddi-qomati, savlati, ko‘rinishi yo‘q” demakdir. M.Ahmad yesa bu so‘zni o‘zbekchaga aynan o‘tkazib qo‘ya qoladiki, bu bilan asliyat ma‘nosi o‘zgarib ketadi.

Maxtumqulida:

*Йыгнан йыгынчагың бары күл болды,
“Герүмсуз, гысык” ат галды өзүңден.*

M.Ahmad:

*Yiqqan tugunchaging bari kul bo‘ldi,
Ko‘rimsiz yomon ot qoldi o‘zingdan.*

Bu yerda “гысык” so‘zi ham “yomon” emas, balki “baxil, ziqna, xasis” ma‘nosini bildiradi. “Yыгынчак” esa “tugunchak” emas, umuman, yiqqan-tergan, mol-mulk ma‘nosida. Demak, qo‘shmisraning mazmuni quyidagicha: “Yiqqan-terganlarningning barchasi kul bo‘ldi, o‘zingdan esa yomon va baxil degan nom qoldi”.

Maxtumquli va Zunubiy savol-javobi asosiga qurilgan “Xabar ber – shundaydir” she‘ri tarjimasida “bezak, gavhar” ma‘nosidagi “berre” so‘zini “barra” deb olib, unga uzundan-uzoq noto‘g‘ri izoh beradi: “1) qo‘y va ohu bolasi; 2)

SCIENCE TIME

hamal burji, hamal – quyoshning sharaf maqomi, quyosh hamal maqomida bo‘lganida bahor boshlanadi”. Holbuki, Maxtumqulining “*U ne sandig‘u uning mashhur gavhari nima?*” degan savoliga Zunubiy: “*U sandiqning oti ko‘ngilu u gavharning oti iymon*” deb javob bermoqda. *Maxtumquli:*

– *He хукгадыр, не берредир жехары...*

– *Көңүл хукгасында берра имандыр...*

– *Ne huqqadir, ne barradir jihori?..*

– *Ko‘ngil huqqasinda barra iymondir.*

Bundan “Ko‘ngil huqqasidagi qo‘zi yoki burji iymondir” degan ma‘no kelib chiqadi. To‘g‘risini aytganda, bu misralar tarjima qilinmagan, deyarli aynan o‘tkazilgan: huqqa, barra, jihori so‘zlaridan birortasi hozirgi o‘quvchiga tushunarli emas. Bu yerda **huqqa** – sadaf, sandiq, **barra** – gavhar, **jihari** – mashhur, ko‘rinib turgan ma‘nosida kelayapti.

Ko‘plab so‘zlarning imlosi – turkman tilida qanday yozilishini bilmasliklarining o‘zi tarjimonlarning turkman tilini haminqadar bilishlarini ko‘rsatib turibdi. Aytaylik, “ko‘z” so‘zi turkman tilida “göz” shaklida yoziladi. “Köz” yesa “ko‘mir, cho‘g‘, qo‘r” demakdir. A.Jumayevdan boshqa barcha tarjimonlar “köz” so‘zini “ko‘z” deb o‘girib ketaveradilar. Jumladan, J.Sharipov “*Хер йүрегде ышкдан көз хем болмаса*” misrasini “*Har yurakda ishqdan ko‘z ham bo‘lmasa*” deb tarjima qiladi. Holbuki, “*Har yurakda ishqdan cho‘g‘ ham bo‘lmasa*” deb o‘zbekchalashtirsa, asliyatga muvofiq bo‘lar edi. A.Jumayev va J.Zulpiyevlar qofiya talabi bilan “ko‘z” so‘zini aynan olib, farqlash uchun “” belgisini orttiradilar (ko‘z) va matn osti havolasida izoh beradilar: “*Har yurakda ishqdan ko‘z ham bo‘lmasa*”. Bu hol ham o‘zini oqlamagan, boshqa bir yo‘l topish kerak. Quyidagi ikki misra tarjimasida yesa M.Kenjabek ikki so‘zda xato qilgan: 1) “köz” so‘zini “ko‘z” deb tushungan; 2) “ki nar” – “ki o‘t” iborasini yesa “tano‘r” (tandir) deb talqin qiladi:

Maxtumquli:

Дашдан пишдим, ишден көйдүм, көз болдум,

SCIENCE TIME

Ku nar kaysy, keban kaysy, bilmedim.

M.Kenjabek:

Tashdan pishdim, ichdan kuydim, ko'z (?) bo'ldim,

Tano'r qaysi, kabob qaysi, bilmadim.

Mazmuni: “Tashdan pishdim, ichdan kuydim, o't-alanga bo'ldimki, o't qaysiyu kabob qaysi bilmadim”.

J.Sharipov tarjimasida esa yanada “antiqa”: u “көз” so'zini “gang” (?) deb oladi-yu, “ki nar” iborasini “kabobpaz”(?) deb talqin etadi:

Tishdan pishdim, ichdan kuydim, gang bo'ldim,

Kim kabobpaz(?), kabob qaysi, bilmadim.

E.Ochilov ham ayni shunday tarjima qilgan:

Tashdan pishdim, ichdan kuydim, ko'z bo'ldim,

Tandir qaysi, kabob qaysi bilmadim.

Ko'rinib turibdiki, uchala tarjima ham asliyatga muvofiq emas va to'rtinchi tarjimaga ehtiyoj mavjud.

Turkman tilida “o'y” so'zi – “oy”, “uy” so'zi – “o'y” shaklida yoziladi. Tarjimonlarimiz ba'zida mazkur so'zlarni ham farqlamaydilar. Chunonchi, “Буев ятыр, өйден жепа тартмайин” misrasini M.Kenjabek “Birov yotar o'ydan jafototmayin” deb tarjima qiladi – bunda “uyda yotish” “o'y surib yotish”ga aylangan. M.Ahmad uni to'g'ri tarjima qilgan: “Birov uyda yotar jafotortmayin” .

Turkman tilini Maxtumlulining boshqa tarjimonlaridan ko'ra yaxshiroq bilishsa-da, A.Jumayev va J.Zulpiyevlar tarjimasida ham shunday qusurlar uchrab turadi. Jumladan, “Yoylari bordir” she'ri tarjimasida ular ham “uy” bilan “o'y”ni yanglishtiradilar:

Maxtumlulida:

Этмишиң көп болса, ер сени гысар,

Сүңүң лерзан урар, йүрегиң товсар,

Сагындан-солундан от-ялын өсер,

Бинамазың шундаг өйлери бардыр.

SCIENCE TIME

A.Jumayev va J.Zulpiyevlar tarjimasida:

*Qilmis 'hing ko'p bo'lsa, yer seni qisar,
So'ngoking qaqs'has'hib, yuraging siqar,
O'ngingnan, chapingnan o't-yolqin yesar,
Benamozning s'hundoq o'ylari bordir.*

Bu yerda benamoz bandaning qabrdagi ahvoli – yer ostidagi uyi haqida so‘z bormoqda, zinhor uning o‘y-fikrlari haqida yemas.

XULOSA.

Soxta ekvivalentlar tarjimasida borasida Maxtumquli tarjimonlari shunchalik ko‘p xato-nuqsonlarga yo‘l qo‘yganlarki, beixtiyor “Ular tarjimaga jiddiy yondashganlarmi, mas’uliyat bilan qaraganlarmi o‘zi?” degan haqli savol tug‘iladi. Til bilmaganliklari, lug‘at ko‘rmaganliklari-ku mayli, agar tajriba va farosat bo‘lganida mazkur xatolarning ko‘pchiligini hatto intuitsiya bilan ham bartaraf etsa bo‘lar edi. Ko‘pchilik tarjimashunoslarning fikricha, soxta ekvivalentlarni farqlay olmaslik tarjimonlarning asliyat tilini bilmasliklari bilan izohlanadiki, keltirilgan tahlillar bu fikrni yana bir karra isbotlaydi.

ADABIYOTLAR:

1. Магтымгулы. Шыгырлар. Үч томлук. 1-том. – Ашгабат: Түркменистан, 1992.
2. Саломов Ғ. Тил ва таржима. – Тошкент, Фан, 1966. – Б. 277.
3. Berdak Yusuf. Önsöz // Turkcha-o‘zbekcha “aldoqchi” so‘zlar lug‘ati. – Toshkent, Voris-nashriyot, 2009. – S. 5.
4. Акуленко В.В. О ложных друзьях переводчика // Англо-русский и русско-английский словарь “ложных друзей переводчика”. – М.: Советская энциклопедия, 1969. – С. 371-372.
5. Очилов Э. Махтумкули шеърларининг янги таржимаси // “Ўзбек тили ва адабиёти” журн. 2010. – № 4. – 110-112 б.
6. Тайлақова М., Сапаров М. Махтумкули асарлари тилининг ўзбекча таржимасига баъзи бир қайдлар //Ўзбек филологияси масалалари (Илмий асарлар тўплами). – Тошкент, Фан, 1990. – 46-53 б.
7. Исомиддинов З. “Алдоқчи сўзлар” билан баҳс // Таржима санъати (Мақолалар тўплами). 5-к. – Тошкент, Ғ.Ғулом номидаги Адабиёт ва санъат, 1980. – 154-174 б.